

Кому: Пані Свириденко Юлії Анатоліївні
Прем'єр-міністру України
Email: 1545@ukc.gov
Адреса 01001, м. Київ, пров. Музейний, 12.

Кому: Пану Ляшку Віктору Кириловичу
Міністру охорони здоров'я України
Email: moz@moz.gov.ua

Від: Ради бізнес-омбудсмена
Email: info@boi.org.ua

Вих. №4381 від 06 лютого 2026 року

Шановні Юліє Анатоліївно та Вікторе Кириловичу!

Рада бізнес-омбудсмена (**Рада**) висловлює Вам свою повагу та звертається з наступним.

Як Вам відомо, на розгляді у Ради перебувала скарга Громадської організації «Асоціація фармацевтів України» (код ЄДРПОУ 43359310, **Скаржник**) щодо порушення прав фармацевтичного бізнесу на ведення господарської діяльності внаслідок прийняття Кабінетом Міністрів України (**КМУ**) постанови № 168 від 14.02.2025 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо стабілізації цін на лікарські засоби»¹ (**Постанова № 168 і Скарга** відповідно).

За результатами розгляду скарги Бізнес-омбудсмен прийняв рішення № DCR-2025/9/11-3929 від 11.09.2025 (**Рішення**), яким рекомендував КМУ і Міністерству охорони здоров'я України (**МОЗ**):

1. Забезпечити приведення Постанови № 168 у відповідність до Закону України № 4239-IX від 12.02.2025², а також
2. Затвердити порядок та умови надання маркетингових послуг, послуг з промоції лікарських засобів, інших послуг, пов'язаних з реалізацією лікарських засобів кінцевому споживачу (**Послуги**).

У межах моніторингу виконання наданих Радою рекомендацій, Рада виявила, що КМУ прийняв постанову № 1759 від 26.12.2025, якою, зокрема затвердив Порядок та умови надання Послуг у місцях здійснення роздрібної торгівлі лікарськими засобами. Відтак, Рада цінує те, що КМУ дослухався до рекомендацій Ради і прийняв відповідну постанову. На думку Ради, зазначені кроки КМУ сприятимуть покращенню стану правової визначеності щодо умов діяльності фармацевтичного бізнесу.

Водночас цим листом Рада також хотіла б нагадати про актуальність питання узгодження Постанови № 168 з положеннями Закону України № 4239-IX від 12.02.2025. Зокрема, Рада розуміє, що Постанова № 168, яку було прийнято з порушенням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», не зазнавала змін з 01.03.2025. У той же час через зміни, внесені Постановою № 168, на рівні ліцензійних умов все ще зберігається тимчасова заборона на надання Послуг. Враховуючи зазначене, на думку Ради, положення Постанови № 168

¹ Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2025-%D0%BF#Text>

² Закон України № 4239-IX від 12.02.2025 «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей державної реєстрації лікарських засобів, які можуть закуповуватися особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, та врегулювання окремих питань, пов'язаних з реалізацією лікарських засобів», режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4239-20#Text>

потребують уточнення та змін з огляду на нові норми, запроваджені Законом України № 4239-IX від 12.02.2025 та постановою КМУ № 1759 від 26.12.2025.

Крім того, оскільки наближається рік з моменту набрання чинності Постановою № 168, Рада хотіла б відзначити важливість проведення базового відстеження результативності вказаної постанови, яке, за словами Державної регуляторної служби України³ та МОЗ⁴, має відбутися до 13.02.2026. На переконання Ради, результати такого відстеження стануть цінним джерелом даних для подальшого вдосконалення регулювання фармацевтичного сектору, а забезпечення оприлюднення звіту про відповідні результати дозволить громадськості та бізнесу оцінити реальний вплив прийнятих змін на ринок.

З огляду на те, що виконання рекомендацій за рішеннями Бізнес-омбудсмена підлягають моніторингу, а також керуючись Меморандумом про взаєморозуміння для української антикорупційної ініціативи від 12.05.2014 та п. 6 Положення про Раду бізнес-омбудсмена, схваленого постановою КМУ № 691 від 26.11.2014,

ПРОШУ:

1. Забезпечити приведення Постанови № 168 у відповідність до Закону України № 4239-IX від 12.02.2025 для виконання наданої у Рішенні рекомендації.
2. Після проведення базового відстеження результативності Постанови № 168 оприлюднити звіт про його результати для надання громадськості та бізнесу можливості ознайомитися з ним.
3. Повідомити Раду про результати розгляду цього звернення, надіславши відповідь на електронні адреси: info@boi.org.ua та nataliia.haiduk@boi.org.ua.

У разі виникнення запитань, будь ласка, звертайтеся до інспекторки Ради бізнес-омбудсмена Наталії Гайдук (тел. 095 520 13 37, email: nataliia.haiduk@boi.org.ua).

Додаток:

1. Копія супровідного листа Ради вих.№ 3930 від 12.09.2025 з Рішенням Бізнес-омбудсмена № DCR-2025/9/11-3929 від 11.09.2025.

Дякуємо за співпрацю.

З повагою –

Бізнес-омбудсменка

Анка Фельдгузен

³ Згідно з листом Державної регуляторної служби України вих. № 3486/20-25 від 04.08.202.

⁴ У листі вих. № 24-04/25629/2-25 від 14.08.2025 МОЗ підтвердило Раді здійснення базового відстеження результативності Постанови № 168 через рік з дня набрання нею чинності.

Кому: Пані Свириденко Юлії Анатоліївні
Прем'єр-міністру України
Email: citizensts@kmu.gov.ua
1545@ukc.gov.ua

Копія: Пану Ляшку Віктору Кириловичу
Міністру охорони здоров'я України
Email: moz@moz.gov.ua

Від: Ради бізнес-омбудсмена
Email: info@boi.org.ua

Вих. №3930 від 12 вересня 2025р.

Рада бізнес-омбудсмена надсилає до Вашої уваги копію Рішення бізнес-омбудсмена за скаргою № 2503211333591 у зв'язку із закриттям справи.

Додаток: копія Рішення бізнес-омбудсмена № DCR-2025/9/11-3929 від 11 вересня 2025 року

З повагою –

Бізнес-омбудсмен

Роман Вашук

Виконавець: Наталія Гайдук
тел.: (095) 520 1337

Рішення Бізнес-омбудсмена
DCR-2025/9/11-3929
від 11 вересня 2025 року

Стосовно: Скарги № 2503211333591

Рада бізнес-омбудсмена (Рада) розглянула скаргу № 2503211333591, отриману від Громадської організації «Асоціація фармацевтів України» (код ЄДРПОУ 43359310, **Скаржник**) щодо порушення прав фармацевтичного бізнесу на ведення господарської діяльності внаслідок прийняття Кабінетом Міністрів України (КМУ) постанови № 168 від 14.02.2025 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо стабілізації цін на лікарські засоби» (**Постанова № 168 і Скарга** відповідно).

Беручи до уваги, що:

1. Постанова № 168 запровадила ряд змін, зокрема:
 - (1) Встановила нові граничні постачальницько-збутові та торговельні (роздрібні) надбавки на різні категорії лікарських засобів;
 - (2) Поновила планові та позапланові заходи державного нагляду (контролю) за дотриманням суб'єктами господарювання у сфері оптової та роздрібної торгівлі лікарськими засобами і медичними виробами вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін, а також
 - (3) На рівні ліцензійних умов встановила тимчасову заборону надання маркетингових послуг, послуг із промоції лікарських засобів, інформаційних та інших послуг, пов'язаних з реалізацією лікарських засобів кінцевому споживачу (**Послуги**).
2. Як зазначало Міністерство охорони здоров'я України (**МОЗ**) на своєму офіційному сайті, КМУ прийняв Постанову № 168 на виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України від 12.02.2025 «Про додаткові заходи щодо забезпечення доступності лікарських засобів для українців», яке Президент України ввів у дію Указом № 82/2025 (**Рішення РНБО**). Зі змісту Рішення РНБО також підтверджується доручення КМУ запровадити перелічені вище зміни у правовому регулюванні фармацевтичної сфери.
3. Зі свого боку, Скаржник стверджував, що при встановленні граничних надбавок та заборони на надання Послуг КМУ вийшов за межі наданої йому компетенції. Крім того, Скаржник повідомляв, що Постанова № 168 була прийнята КМУ без попереднього погодження з Державною регуляторною службою України (**ДРС**), що є порушенням вимог законодавства. Скаржник також висловлював занепокоєння щодо впливу Постанови № 168 на доступність ліків для споживачів. Зокрема, за словами Скаржника, після набрання чинності Постановою № 168 для споживачів не доступні знижки на ліки від виробників, оскільки надання таких знижок є частиною маркетингових послуг, які наразі заборонені. Також Скаржник стверджував, що відповідні дії КМУ знижують рентабельність аптек, що у свою чергу може призвести до скорочення кількості мобільних аптек, які аптечні мережі організовують для доступності ліків на прифронтових територіях і які є збитковими проектами через часті пошкодження і руйнування внаслідок ворожих обстрілів.
4. Дослідивши текст Постанови № 168 та положення законодавства, Рада погодилася зі Скаржником, що Постанова № 168 є регуляторним актом, прийняття якого було здійснене з порушенням вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» (**Закон № 1160-IV**). Враховуючи зазначене Рада звернулася до ДРС з листом вих.№ 3513 від

21.05.2025, у якому описала виявлені порушення, а також просила, зокрема повідомити, чи ДРС зверталася до КМУ щодо виявленого факту порушення законодавчо визначеної процедури при прийнятті Постанови № 168, і якщо такого звернення не було, Рада просила ДРС вжити заходи передбачені ч. 2 ст. 25 та абз. 8 ч. 2 ст. 30 Закону № 1160-IV.

5. У свою чергу, ДРС надіслала Раді відповідь вих. № 2156/20-25 від 19.05.2025, у якій ДРС підтвердила, що на стадії розробки проєкт Постанови № 168 не надходив до неї для погодження чи розгляду. ДРС також повідомила, що 16.05.2025 вона звернулася до КМУ з проханням доручити МОЗ здійснити базове відстеження результативності Постанови № 168 не пізніше 3 місяців з дня набрання її чинності (тобто, до червня 2025 року) та оприлюднити цей звіт не пізніше 2 тижнів з дня проведення такого відстеження.
6. З інформації, наявної у публічному доступі та на офіційному сайті МОЗ, станом на 06.07.2025 Раді не вдалося знайти звіт про базове відстеження результативності Постанови № 168. Натомість, на офіційному сайті МОЗ Рада виявила публікацію з доопрацьованим станом на 09.06.2025 аналізом регуляторного впливу до проєкту постанови КМУ, яка стосувалася деяких питань надання Послуг. На стор. 3 зазначеного документа МОЗ повідомляло: *«За результатами аналізу, поки що відсутня чітка та стабільна кореляція між скасуванням маркетингових витрат і системним зниженням цін для кінцевого споживача»*. Оскільки відповідні зміни були запроваджені з метою покращення доступності лікарських засобів для споживачів, то повідомлена МОЗ інформація викликала у Раді занепокоєння щодо результативності одного із обраних способів регулювання фармацевтичного ринку.
7. Враховуючи зазначене Рада направила Прем'єр-міністру України звернення вих.№ 3706 від 14.07.2025 (**Звернення**), у якому адресувала встановлені порушення процедури прийняття Постанови № 168 та просила повідомити, чи КМУ доручав МОЗ здійснити базове відстеження результативності Постанови № 168.

У Зверненні Рада також звернула увагу, що у лютому 2025 року, крім КМУ, регулювання фармацевтичного ринку здійснила також Верховна Рада України, яка 12.02.2025 прийняла Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо особливостей державної реєстрації лікарських засобів, які можуть закуповуватися особою, уповноваженою на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я, та врегулювання окремих питань, пов'язаних з реалізацією лікарських засобів» (**Закон № 4239-IX**). Закон № 4239-IX набрав чинності 01.03.2025, і частина його положень, як і норми Постанови № 168, стосувалася надання Послуг. Так, Закон № 4239-IX доповнив Закон України «Про лікарські засоби» ст. 20-1, положення якої, на відміну від Постанови № 168, дозволяють надання Послуг за певних умов.

У Зверненні Рада звернула увагу, що порівняно з Постановою № 168 Закон України «Про лікарські засоби» є актом вищої юридичної сили, а тому у правозастосуванні матиме пріоритет ст. 20-1 зазначеного Закону. Проте зволікання КМУ із затвердженням порядку та умов надання Послуг, передбачених ч. 1 ст. 20-1 Закону України «Про лікарські засоби», породжує у суб'єктів фармацевтичного ринку стан правової невизначеності. Зокрема, така поведінка КМУ фактично позбавляє фармацевтичний бізнес можливості застосовувати положеннями Закону України «Про лікарські засоби» з метою подолання колізії, існування якої пов'язане із не приведенням КМУ Постанови № 168 у відповідність із Законом № 4239-IX. З огляду на зазначене, у Зверненні Рада також просила вжити заходи для приведення Постанови № 168 у відповідність із Законом № 4239-IX та для затвердження порядку та умов надання Послуг.

8. 04.08.2025 Рада отримала лист ДРС вих.№ 3486/20-25, надісланий на виконання доручення Секретаріату КМУ. У листі ДРС, серед іншого, повідомила, що МОЗ має здійснити базове відстеження результативності Постанови № 168 до 13.02.2026.
9. 14.08.2025 Рада також отримала лист МОЗ вих.№ 24-04/25629/2-25, надісланий на виконання доручення КМУ. У листі МОЗ підтвердило, що базове відстеження результативності Постанови № 168 буде здійснено через рік з дня набрання нею чинності. Крім того, відповідно до листа МОЗ розробило проєкт постанови КМУ «Деякі питання надання маркетингових та інших послуг, пов'язаних з реалізацією лікарських засобів кінцевому споживачу, та застосування інструментів фактичного зменшення закупівельних цін після переходу права власності на товари» (**Проєкт постанови**), яким, зокрема затверджується порядок та умов надання Послуг. Як стверджує МОЗ,

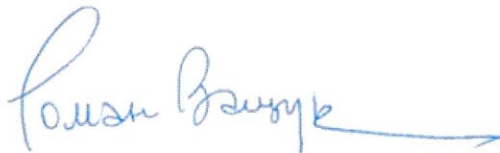
доопрацьований Проект постанови у зв'язку зі зміною Уряду пройшов повторну процедуру погодження із зацікавленими центральними органами виконавчої влади і буде поданий на розгляд КМУ.

10. П. 10.1.1 Регламенту Ради передбачає трьох місячний строк для розгляду скарг бізнесу і для надання відповіді. Враховуючи, що станом на дату закінчення строку розгляду Скарги Рада не встановила прийняття КМУ Проекту постанови та будь-яких інших нормативно-правових актів, якими КМУ затвердив порядок та умов надання Послуг,

Рада ухвалила наступне рішення:

1. Відповідно до п. 11.1.1 (а) Регламенту Ради Скаргу визнати обґрунтованою.
2. Рекомендувати КМУ і МОЗ якнайшвидше забезпечити приведення Постанови № 168 у відповідність із Законом № 4239-IX та затвердити порядок та умови надання Послуг.
3. Виконання вищезазначеної рекомендації Ради підлягає подальшому моніторингу. Проміжний строк моніторингу – 17.11.2025.
4. Керуючись Меморандумом про взаєморозуміння для української антикорупційної ініціативи від 12.05.2014 та п. 6 Положення про Раду бізнес-омбудсмена, схваленого Постановою Кабінету Міністрів України № 691 від 26.11.2014, просити інформувати Раду про стан виконання вищезазначеної рекомендації.
5. Поінформувати Скаржника про вищезазначене рішення.

Бізнес-омбудсмен

Роман Ващук